

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся
Гончара
Олег МАРЕНКОВ

2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Тихонової Анастасії Миколаївни «Сутність принципів пізнання у творчості
Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз», представленої на
здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 033 Філософія

Витяг

з протоколу № 04 міжкафедрального семінару
факультету суспільних наук і міжнародних відносин
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
від 21 березня 2025 року

ПРИСУТНІ: 18 з 19 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧИЙ: д-р політ. наук, проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, **Кривошеїн В.В.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки).

СЕКРЕТАР: канд. філос. наук, доц., доцент кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Вершина В.А.** (09.00.05 – історія філософії).

Присутні: д-р політ. наук, проф. **Кривошеїн В.В.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки); д-р філос. наук, проф. **Шевцов С.В.** (09.00.05 – історія філософії); канд. філос. наук, доц. **Вершина В.А.** (09.00.05 – історія філософії); канд. соціол. наук, доц. **Бойко В.А.** (22.00.01 – теорія та історія соціології); д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Бродецька Ю.Ю.** (09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії; 22.00.01 – теорія та історія соціології); д-р політ. наук, проф. **Висоцький О.Ю.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки); канд. політ. наук, доц. **Головко І.К.** (23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку); д-р політ. наук, проф. **Іщенко І.В.** (23.00.02 – політичні інститути та процеси); д-р філос. наук, проф. **Кулик О.В.** (09.00.05 – історія філософії); д-р соціол. наук, доц. **Ніколенко В.В.** (22.00.01 – теорія та історія соціології); д-р філос.н., проф. **Окороков В.Б.** (09.00.05 – історія філософії); д-р філос. наук, проф. **Павлова Т.С.** (09.00.03 –

соціальна філософія та філософія історії), канд. політ. наук, доц. **Петров П.Г.** (23.00.02 – політичні інститути та процеси); д-р політ. наук, проф. **Ставченко С.В.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки); д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Ходус О.В.** (09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії; 22.00.01 – теорія та історія соціології); д-р філос. наук, доц. **Шаталович О.М.** (09.00.05 – історія філософії); д-р політ. наук, проф. **Шуліка А.А.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки); канд. політ. наук, доц. **Щербак В.М.** (23.00.02 – політичні інститути та процеси),

Запрошені: **Тихонова А. М.** (здобувачка), канд. філос.н., доц. **Данканіч Р. І.** (09.00.05 – історія філософії).

Відсутні: канд. політ. наук, доц. **Тимченко М.М.**, канд. філос.н.,

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Тихонової Анастасії Миколаївни, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія.

Тема дисертації: «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз», затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено професора кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.філос.н., проф. Кулика (протокол № 5 від 18.11.2021 р.).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Філософія» зі спеціальності 033 Філософія (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 2388, дійсний до 01.07.2027 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспірантки Тихонової Анастасії Миколаївни «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія.

За результатами перевірки дисертаційної роботи Тихонової Анастасії Миколаївни «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз» на плагіат програмою «Strikeplagiarism» зроблено висновок: робота Тихонової А. М. має високий рівень унікальності (90,99%) і може бути допущена до захисту.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: к.філос.н., доцент кафедри філософії Вершина В. А., к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин Петров П. Г., к.політ.н., Бойко В. В., аспірант кафедри політології, соціології та публічного управління, Старікова (Черняєва) В.А., студентка групи СУ-22-2.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами: д.філос.н., професор кафедри філософії Бродецька Ю. Ю., канд.філос.н., доц. кафедри філософії Данканіч Р. І., завідувач кафедри філософії, д. філос. н., професор кафедри філософії Окроков В.Б.

Робота виконана на 197 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Доповідь Тихонової А.М.:

Шановний головуючий, шановні члени міжкафедрального семінару, шановні колеги, на ваш розгляд надаються матеріали дисертації за темою «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз».

Об'єктом дослідження є філософські ідеї Дж. Берклі та Ф. Метьюз щодо пізнання та реальності.

Предметом дослідження є метафізичні та етичні уявлення Ф. Метьюз у контексті гносеологічних ідей Дж. Берклі.

Актуальність дослідження полягає у філософському дослідженні мало відомих в Україні концептів Ф. Метьюз, а також у новій інтерпретації філософських положень Дж.Берклі.

Метою дослідження є виявлення та систематизація ідей Ф. Метьюз в контексті ідей Дж. Берклі відповідно до потенціальної стратегії їх реалізації в сучасному світі.

Для досягнення поставленої мети в роботі були використані такі **методи дослідження**, як компаративний, дескриптивний, індуктивний метод, метод абстрагування, герменевтичний та метод експлікації.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що *вперше* за допомогою компаративного методу встановлено, що принципи пізнання Дж. Берклі та Ф. Метьюз поєднуються в концептуальних аспектах апофатичної теології, як наслідок аналізу категорій «ніщо» чи «небуття», а також категорії «суб'єктивності». *Вперше* виявлено відсутність ознак okazіоналізму у вченні Ф. Метьюз, що відрізняє її філософську позицію від теорій Дж. Берклі. Аргументовано, що світ для Ф. Метьюз не є «tabula rasa» – чистим об'єктом, чистим станом свідомості, оскільки він здатний до самоприсутності та самопанування, а отже, не може бути нескінченно відкритим для людського розуму. Показано, що Ф. Метьюз розуміє реальність як місце зустрічі сутностей, які є самодостатніми за своїм змістом, але можуть мати як коеволюційний, так і деструктивний вплив одна на одну.

Вперше аргументовано, що у філософських позиціях Дж. Берклі та Ф. Метьюз існує щонайменше 5 основних домінант або особливостей характеристик станів свідомості.

По-перше, природа естетичного чуттєвого досвіду в онтопоетичному контексті через рефлексію аксіологічних образів набуває істотно різних способів сприйняття, в яких ми отримуємо істотно відмінні уявлення.

По-друге, важливу роль відіграє змінений стан свідомості, який у сучасній психології називають «афектом», при якому справжня емоція, пов'язана з сутнісними характеристиками буття, змінюється за законом самозбереження.

По-третє, в працях Дж. Берклі та Ф. Метьюз набув психологічного значення стан свідомості, який виявляється в процесі апперцепції.

По-четверте, Ф. Метьюз та Дж. Берклі розкривають такий феномен, як «сакральна свідомість» – ієрофанія між антропоцентричними та екоцентричними позиціями.

По-п'яте феномен свідомості в дослідженнях Дж. Берклі та Ф. Метьюз складається з багатьох потоків, не всі з яких представлені на когнітивному рівні.

– *Уточнено* розуміння Дж. Берклі та Ф. Метьюз феномену ієрофанії в сакральному значенні повсякденності.

– *Уточнено* зміст поняття «мисляча субстанція» у працях Дж. Берклі та Ф. Метьюз в рамках холістичного підходу до природи буття. Як було показано, з точки зору Дж. Берклі, мисляча субстанція є творчим божественним джерелом, яке реалізує себе через ідеї у розумі людини через духів та багатовимірність чуттєвих модусів (через людину мисляча субстанція мислить саму себе, а людина мислить мислячу субстанцію у самозверненому колообігу мислення). Натомість, з точки зору Метьюз, мисляча субстанція не є єдиним джерелом мислення, будучи представленою у вигляді значної кількості кластерів, які, хоча і замкнені у власному світі, але є пов'язаними один з одним й можуть діяти як конструктивно так і деструктивно.

– *Дістала подальшого розвитку* теоретична позиція щодо того, що феномен цілісності біосфери, про який пише Ф. Метьюз, в контексті ідей Дж. Берклі виступає як метафізична структура, сформована через сприйняття реципієнта та його досвід.

– *Дістала подальшого розвитку* аргументація того, що однією з причин розбіжностей у філософських поглядах Ф. Метьюз та Дж. Берклі є те, що австралійська філософ є прихильницею політеїстичної філософсько-релігійної позиції, а Дж. Берклі стоїть на позиціях християнського релігійно-філософського світогляду.

Теоретичне та практичне значення.

Результати даного дисертаційного дослідження можуть бути використані для вдосконалення таких курсів, як «Онтологія», «Екологічна етика», «Історія філософії». Існує потенційна можливість введення таких предметів, як «Глибинна екологія» та «Панпсихізм» до навчальних програм навчальних закладів України. Ці інновації можуть значно поліпшити екологічну свідомість студентів та сприяти формуванню гармонійних стосунків між людиною та навколишнім світом.

Загальні висновки.

Таким чином, «Екологічне Я» набуває у духовній традиції Дж. Берклі перспектив для еволюції свідомості, як наслідок – збереження навколишнього середовища у світі розуміння справжньої природи речей. Відповідно до принципу креаціонізму у цьому контексті в метафізичному полі створюється особливий динамічний простір, якому притаманні по-перше – цілісність, а по-друге – інтеграція. У цьому просторі також реалізується закон інтеграції, який добре віддзеркалює ідею, що наявність вищої інтеграції не потребує доказів. Цілісність виникає в єдиному просторі, який Ф. Метьюз позначає, як «Екологічне Я». Окреслюючи висновки, які підсумовують отримані результати, насамперед слід зазначити, що питання, які розглядалися в дисертаційному дослідженні,

мають високий потенціал для подальшого дослідження, бо визначаються цілями та спрямованістю щодо вдосконалення людської природи через створення метафізичного простору, в якому змінюється вектор екологічної етики. Важливість дослідження полягає в тому, що феномен свідомості досліджується в контексті взаємодії наукових знань про екосистеми та перспективи щодо цінності цих систем відповідно до ідей Дж. Берклі та Ф. Метьюз не лише з гіпотетичної точки зору, але також і з практичної точки зору для реалізації в індивідуальному та колективному онтологічному просторі. У дисертації показано, що реальні передумови діалогу між людиною, як спостерігачем реальності в проблемному полі ідеалізму, та соціальними структурами охоплюють усі сфери сучасного антропологічного та соціокультурного простору. Існують шляхи реалізації думок Ф.Метьюз щодо потенціальних пріоритетів створення пропорційного впливу людської популяції щодо наявності популяцій усіх інших форм життя. У ході розгляду цієї потенційної можливості в даній роботі досліджено процеси, які пов'язані зі зіткненням двох світоглядів у контексті філософського екоцентризму та антропоцентризму згідно з поглядами Ф. Метьюз та Дж. Берклі. Відповідно були запропоновані шляхи гармонізації конфліктного поля завдяки реалізації внутрішнього потенціалу особистості через «шлях найменшого опору» або «шлях Дао» в контексті філософського вчення Ф. Метьюз. Перспективами подальших досліджень є поглиблення вивчення різних аспектів творчості Дж.Берклі та Ф.Метьюз, як першоджерел, експлікованих та проаналізованих в нашому дисертаційному дослідженні. Завдяки розгляду основних філософських концепцій Дж. Берклі, які віддзеркалюють матеріальний світ, що існує в свідомості і через сприйняття: «Бути – значить бути сприйнятим» (*esse est percipi*), було виявлено, що наші відчуття та сприйняття формують реальність через сутнісну природу існуючих речей, де феномен гілеморфізму окреслюється через ідеї Дж. Берклі з точки зору співвідношення матерії та форми в контексті динаміки та становлення свідомості.

Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Питання 1. Д-р філос.н., проф., професор кафедри філософії Шаталович О. М.:

Шановна Анастасія, скажіть, будь ласка, Дж.Берклі більш відома персоналія для філософського осмислення і для філософських дослідників вітчизняних, а от Ф.Метьюз менш відома. Скажіть будь ласка, до яких саме українських дослідників творчості Дж.Берклі і Ф.Метьюз ви зверталися у своїй дисертації?

Відповідь:

Дякую за запитання. Ідея про інтеграцію матерії та форми у єдиному діалектичному полі в контексті філософії Дж.Берклі та Ф.Метьюз набула актуальності в контексті праць відомого українського філософа Сергія Борисовича Кримського. Була розглянута його робота «Цивілізаційний розвиток

людства». Також у герменевтичному полі дослідження набули актуальності ідеї українського філософа Євгена Бистрицького з точки зору проблеми розуміння особистості у культурному просторі. Також метод експлікації було імплементовано у межах використання праць таких відомих українських філософів, як Загороднюк В.В. Пасічник І.Д., Домнич І.В., Аляєв Г.Є., Панич О.О., Бредун І.В. Була розглянута праця Мирослава Поповича, його теологічні дискусії навколо феномену все-присутності Бога – «Раціональність і виміри людського буття» 1997 р. Також я використовувала наукові праці Огорокова В.Б., Кулика О.В., Шевцова С.В. для розкриття певних думок у своїй дисертації.

Питання 2. Д-р філос.н., проф., професор кафедри філософії Павлова Т. С.:

Анастасія, скажіть будь ласка до якого напряму філософської думки ви відносите теорії Ф.Метьюз?

Відповідь:

Дякую за питання. Теорії Ф.Метьюз належать до ідеалістичного реалізму. Основний напрям: екологія, етика, панпсихізм. Філософія розглядає у своїх працях давні традиції Китаю, а саме даоську традицію для розкриття основних теорій та пропонує реалізацію даоських стародавніх формул по відношенню до сучасної цивілізації, для втілення у економічні системи суспільств з точки зору екологічної програми. Розкривається особистість людини з точки зору зовнішнього простору. У дисертації було окреслено принцип апофатичної теології, за яким Ф.Метьюз та Дж.Берклі йдуть від протилежного – позначають чим не є істина. Дж.Берклі позначає чим не Бог, Ф.Метьюз позначає чим не є «екологічне Я», з точки зору розвитку якого можлива інтеграція та реалізація екологічного принципу у сучасному світі. Тобто, це екологічний напрям, який є цікавим у межах апофатичної теології з точки зору порівняння філософських думок Дж.Берклі та Ф.Метьюз й відкриття нового поля суб'єктивно – об'єктивних відносин. На перший погляд філософські позиції Дж.Берклі та Ф.Метьюз дуже відрізняються, адже Ф.Метьюз дотримується панпсихічної традиції – політеїзму, а Дж.Берклі дотримується християнського релігійного світогляду, але цікавим є те, що з позиції Ф.Метьюз суб'єктивно-об'єктивні відносини у філософії Дж.Берклі відкриваються з нового рівню розуміння, з якого можлива реалізація ідей філософів у сучасному суспільстві.

Питання 3. Д.філос.н., проф., професор кафедри філософії Шевцов С. В.:

Пані Анастасія у мене до вас наступне питання – якось так склалося у історико-філософській традиції, що якщо згадують Дж.Берклі, то його філософські погляди розташовуються між Дж. Локком та Д. Юмом. З одного боку ідеї Дж.Локка, які вплинули на Дж.Берклі, а з іншого боку скептицизм Юма, який фактично призвів до появи критичної філософії Канта й нібито Дж. Берклі вже ні в авангарді у сучасної філософії. У мене питання до вас: скажіть будь ласка, що вам вдалося шляхом перекладацької роботи знайти у філософії Дж.Берклі? – питання саме про актуальність ідей Берклі для сучасних філософів.

Відповідь:

Дякую за запитання. Актуальність дослідження набуває особливого значення з точки зору інтеграції мислення світоглядів Дж.Берклі та Ф.Метьюз. Інтеграція світогляду актуальна з точки зору морального та релігійного світогляду Дж.Берклі у сучасному світі. Це новий погляд, який на відміну від поглядів Дж. Локка та Д. Юма дозволяє розкрити кордони суб'єктивно-об'єктивних відносин. Це спірне, але важливе для розгляду питання. Саме з точки зору суб'єктивного простору Ф.Метью окреслює реальність у феноменологічному полі, що перебуває у собі, являє собою внутрішню суб'єктивну свідомість, спостерігає себе. Людина у межах раціоналізму не має можливості охопити цю іншу дійсність розумом. Це феноменологічна субстанція, яка перебуває у собі та змінюється. Якщо людина виходить з антропоцентричної точки зору, вона не здатна зрозуміти окрему мислячу субстанцію. Дж.Берклі відкриває теологічну позицію, відповідно до якої усе існує у сприйнятті за допомогою ідеї Бога. Буття набуває актуальності й істинності у ідеї Бога. Твердження, що Дж.Берклі знаходиться поза межами суб'єктивно – об'єктивних відносин, аргументовано тим, що у християнській традиції ідея Бога виявляється у повсюдності. Бог не може бути присутнім у суб'єктивному або у об'єктивному вимірі. Він взагалі присутній. Для Дж.Берклі це єдина реальність, у котрій є присутність буття, присутність у ідеї Бога, яка виявляється у свідомому сприйнятті дійсності у процесі апперцепції, що було зазначено у дисертаційному дослідженні. Саме у цьому виявляється головна відмінність філософської думки Дж.Берклі. Актуальність дослідження у сучасному світі це нові перспективи для розуміння праць Дж.Берклі, бо вони мають певну історичну та філософську цінність й в Україні не дуже поширені та досліджені, тому було б цікаво розкрити нові горизонти сенсоутворення. Існують культурологічні аспекти, які важливі у сучасній психології, оскільки Дж. Берклі розглядає особистість людини, нові стани свідомості людини. Адже ми живемо постійно у стані стресу під час військових дій й виявляються різноманітні стани свідомості, які були окреслені у дисертаційній праці. Тому це великий вклад у розвиток не тільки філософії, а й сучасної психології.

Питання 4. Д-р філос.н., проф, завідувач кафедри філософії, О कोरोков В.Б.:

Пані Анастасіє, у мене питання такого порядку: тема ваша складна з урахуванням того, що Ф.Метьюз розглядає сучасне розуміння людини, як такої, а Дж.Берклі розглядає людину з точки зору Нового Часу. Які можуть бути перспективи запропонованої вами проблематики? Якою ми можемо розглядати людину майбутнього: за Ф. Метьюз «Екологічна людина» або це «Цифрова людина», або «Тварина Божа» на вашу думку?

Відповідь:

Дякую за питання. Тут проблематика у інтеграції. Саме цікаве порівняння цих двох світоглядів для розуміння чим повинна бути людина з точки зору інтеграції світоглядів. Ф.Метьюз розглядає дійсність з точки зору натурфілософії, з точки зору принципу інтеграції та цілісності в структурі «Дао»

у даоській філософії, з точки зору феноменів, в яких закладено принцип «Дао» – природний принцип, який розкриває сутність феноменів у людині, але Ф.Метьюз звичайно більш звертає увагу на природні феномени, захист навколишнього середовища, захист різноманітних видів тварин, яких знищують у Австралії, де вона сама мешкає та викладає в університеті. Ф.Метьюз вважає, що з точки зору антропоцентризму, егоїстичної тенденції, набуває негативного кольору використання навколишнього середовища заради власних потреб, егоїстичних побажань. Дуже важливим є створення у людині «Екологічного Я» у вигляді внутрішньої філософії, заснованої на даоській традиції. З іншого боку Дж.Берклі втілює ідею Бога, але на мій погляд, він виходить за межі свого історичного простору далеко у майбутнє й утворює людину з точки зору Християнської традиції не лише у просторі Нового часу, але взагалі пропонує реалізацію божественного принципу у людині, реалізацію сприйняття на більш свідомому рівні існування. Якщо відбувається інтеграція даоського світогляду Ф.Метьюз та християнського світогляду Дж.Берклі, є потенційна можливість створення моральної складової, яка повинна бути у сучасній людині для утворення гармонійних відносин з навколишнім середовищем з точки зору Ф.Метьюз та гармонійних відносин у внутрішньому просторі окремої людини з самою собою, бо поки у розумі однієї людини буде існувати внутрішній стан війни, він буде існувати взагалі у світі.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА.

Д-р філос.н., проф., професор кафедри філософії Кулик О. В.:

Дослідження А. М. Тихонової є актуальним. Теорії Фреї Метьюз – помітне явище в сучасній філософії енвайрменталізму і вони мало досліджені. До того ж, Анастасія вибрала дуже незвичний аспект, спробувавши актуалізувати філософську класику Джорджа Берклі в сучасному контексті філософії Метьюз. Ідея цікава, втім дуже складна в практичній реалізації. Наскільки Анастасії Тихонової вдалось впоратися з цим завданням – судити рецензентам та майбутнім опонентам.

Наукова новизна даної роботи полягає у тому, що молода дослідниця отримала цікаві результати, зокрема, щодо характеристики такого феномена як ієрофанія в світлі вчення Метьюз та Берклі, у встановленні елементів апофатки у філософській методології Метьюз та Берклі, у виявленні у філософських ідеях цих двох мислителів значної кількості ізоморфізмів та в окресленні основних розбіжностей у їхніх поглядах. Важливим ми також вважаємо саму актуалізацію ідей класика філософії XVIII в контексті проблематики XXI століття. Філософія не раз демонструвала, що давні ідеї, які комусь могли здатися надбанням лише істориків філософії, здатні через століття набути нового життя після того, як на них подивилися під новим кутом зору молоді дослідники.

Ми вважаємо, що отримані дисертанткою висновки цілком достовірні та обґрунтовані. Це було забезпечено адекватно визначеними метою та завданнями дослідження, а також використаними джерелами і підбіраною методологією. Зроблені висновки мають і теоретичне, і світоглядно-практичне значення, оскільки проведена Анастасією Тихоновою дослідницька робота додає суттєві

напрацювання до осмислення питань відповідального ставлення до інших людей та до оточуючого людину середовища. Результати дослідження можуть бути використані в курсах історії філософії, етики тощо.

Основні положення дисертаційної роботи достатньо повно викладені Анастасією Тихоною у чотирьох статтях у фахових періодичних наукових виданнях України та у одній науковій статті у періодичному науковому виданні країни Євросоюзу, а також пройшли апробацію під час участі аспірантки в роботі низки міжнародних науково-практичних конференцій.

Оформлення дисертації відповідає вимогам та рекомендаціям Міністерства освіти і науки України.

Підсумовуючи, можна сказати, що представлена до захисту дисертаційна робота є самостійним, завершеним і оригінальним науковим дослідженням раніше не розробленої проблеми, яка є актуальною в теоретичному і практичному плані. Рівень розв'язання науково-дослідницьких завдань дисертації свідчить про те, що Анастасія Тихонова професійно користується методологією філософських досліджень. Положення, що виносяться на захист, відзначаються достовірністю, науковою новизною і достатньою логічною обґрунтованістю.

Як науковий керівник, хочу сказати, що чотири роки навчання в аспірантурі Анастасія Тихонова сумлінно займалася своїм дослідженням в дуже складних умовах війни, зміни місця життя і всіх інших негараздів, які зараз у багатьох українців. Під час роботи над дисертацією Тихонова була дисциплінованою та ретельно виконувала свій план наукової роботи, не втрачала контакту з науковим керівником та кафедрою філософії.

Виходячи з цього, вважаємо, що дисертаційне дослідження «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюза», повністю відповідає вимогам, передбаченим Міністерством освіти і науки України, а її авторка – Анастасія Миколаївна Тихонова – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія.

Дякую!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Д. філос. н., доц., професор кафедри філософії Бродецька Ю. Ю.

Дякую за можливість ознайомитись з текстом. Робота є актуальною, але слід зазначити, що актуальність філософських текстів суттєво відрізняється від інших міждисциплінарних напрямків. Філософська проблематика як правило не є очевидною, особливо коли мова йде про звернення до класиків і традиції, тоді може розгорнутися враження, що проблематика може бути не досить актуальною, якщо ми говоримо про споконвічні проблеми. У рамках дисертаційного дослідження порушується саме питання, яке напевно споконвічне – це гносеологічний потенціал. У філософії це можливості та потенціал людського пізнання з орієнтацією на пошук цілісних аспектів пізнання, тому проблема є надактуальною. До того ж цікавим є момент, який також переплітається щільно з актуальністю проблеми, де набуває значення дана

проблематика в рамках так званого сучасного екологічного дискурсу, дискурсу середовища, що оточує людину в її життєдіяльності, тому в рамках аналізу ідей сучасного філософа Ф.Метьюз і її переосмислення концепцій класика філософії Берклі, дисертантка намагається підняти саме проблему цілісності пізнання, механізми й принцип його формування. Анастасія показує, що у працях принципи цілісності набувають аксіологічної єдності навколо спільної проблематики пошуку шляхів подолання глобальних загроз. Концепція взаємодії людини та світу в зазначених філософських системах постає як динамічний процес та тісно пов'язаний з особистісним розвитком. Особливий інтерес у цьому дисертаційному дослідженні привертають питання, присвячені механізмам розкриття людського потенціалу в контексті ідеї «Екологічного Я», визначення онтологічних основ у філософських системах Дж.Берклі та Ф.Метьюз та взаємозв'язок, пошук зв'язку раціонального і чуттєвого пізнання в їх навчаннях. Робота має не лише суто теоретичний характер, адже саме в аспекті актуальності екологічної проблематики, формування екологічної свідомості, що є досить глобальною проблемою не лише для українського суспільства, є потенційна можливість розробки практичних програм подолання глобальних екологічних криз та викликів, з якими безпосередньо стикається сучасний світ. Що стосується структури роботи, то робота структурована, логіка прописана, логічний взаємозв'язок прослідковується у висновках, які подані до кожного розділу досить ґрунтовно, лаконічно та дозволяють ознайомитися з думками автора. Робота пройшла апробацію і є відповідною до всіх вимог, які виставляються до текстів даного виду. Основні моменти і положення прописані, формальні моменти всі витримані й питань до цього не має. Робота відповідає науковій спеціальності 033 «Філософія» за своїм предметним спрямуванням, охоплює ключові теоретичні та методологічні аспекти.

Цікавою є методологічна основа роботи, оскільки аспірантка працює безпосередньо з текстами, і текстова аналітика також має свою специфіку, і в цьому сенсі методологія підбирається відповідно. Цікаво, що гносеологічна проблематика, порушена в рамках дисертаційного дослідження, порушує ще одну досить актуальну проблему – проблему демаркаційних ліній між гносеологічним пізнанням і гносеологічними межами сучасного наукового знання, насамперед технічного, від якого ми, гуманітарії, дуже часто страждаємо. Тому в рамках дисертаційної роботи ставиться питання про можливість цього раціоналістичного підходу. Це питання стосується пошуку цілісних принципів пізнання, які усувають слабкі місця та викликають сумніви щодо потенціалу та можливості раціонального підходу, який існував і домінував у науковому пізнанні протягом дуже тривалого часу. Це цікаво, актуально, як на мене, і заслуговує на увагу.

Водночас у мене були зауваження до тексту, які я висвітлила у рецензії. Це були перш за все зауваження щодо категорійних робочих понять, які, на мою думку, потребували більшої конкретизації, щоб уникнути двозначностей і зробити текст ще більш логічним. Наприклад, щодо поняття «онтологічна інерція» або щодо поняття «онтологічні судження».

Ще один момент, на який хотілося б звернути увагу, це пошук механізмів

і принципів цілісного пізнання, який Анастасія ставить за мету. Це є позитивним моментом, тому що ця міждисциплінарність дійсно існує і вимоги до неї свідчать лише про те, що сучасна наука має сформувати єдину методологічну платформу, яка б працювала і не роз'єднувала окремі науки, а навпаки, зближувала їх і забезпечувала синергію.

У цьому сенсі принципи цілісності, які розглядаються в цій дисертації, є актуальними, але є питання, яке я позначив як зауваження – необхідно буде уточнити принцип цілісності та принцип тотальності, оскільки це кардинально протилежні принципи. Тобто вони не в змозі з'єднатися один з одним.

Текст дисертації та основні висновки, які можна зробити після ознайомлення з текстом, дисертація відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України до відповідних робіт, і, на мою думку, може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 033 «Філософія».

Дякую за увагу!

Канд. філос.н., доц., доцент кафедри філософії Данканіч Р. І.

Хочеться відзначити роботу Анастасії Миколаївни як досить ґрунтовну та досить актуальну, що особливо важливо для мене, як викладача філософії Нового часу. По-перше, зазначу, що дисертація Анастасії Миколаївни справді є досить цінним дослідженням у цьому контексті, адже вона відкриває нові горизонти для розвитку філософської думки в Україні, зокрема в галузі «Екологічної філософії». Читаючи цю дисертацію, я багато розмірковувала. Ідея одухотвореності світу, яка представлена в дисертації Анастасії Миколаївни Тихонової в концепції екологічної філософії Ф. Метьюз, актуалізує досократівську грецьку філософію, а також інші екологічні вчення цього напрямку. Але незважаючи на те, що в дослідженні Анастасії Миколаївни аналіз досократівської філософії не проводиться, оскільки напрямок дещо інший, є опосередкована можливість поставити питання про нову парадигму мислення та новий горизонт мислення в контексті досліджень, зокрема грецької філософії, а також філософії стародавнього Сходу, тому вважаю дуже цікавим такий підхід Анастасії, який актуалізує та посилює інтерес до проблематики історико-філософських вчень. Приємно, що в дисертації досліджується філософія Дж. Берклі, яка в цілому актуалізує спадщину Нової епохи та дає новий поштовх для розвитку нового рівня філософських досліджень, у якому буде поєднана та більшою мірою розглянута чи досліджена не лише філософська історична традиція, а й у поєднанні з сучасними філософськими підходами, які зазначені в цій дисертації. Це новий інноваційний підхід, який мотивує сучасного викладача філософських наук і створює новий погляд на філософію Дж. Берклі. Дисертація є справді ґрунтовним дослідженням у контексті поєднання філософських ідей двох мислителів – Ф. Метьюза та Дж. Берклі, як класика ідеалізму, християнина, представника класичного світогляду та Ф.Метьюз, сучасної філософіні, що працює в галузі екологічної метафізики та панпсихізму, представниці політеїстичного світогляду. Можна сказати, що такі речі несумісні, але об'єдналися в цій дисертації. Це дуже цікаво. Робота має наукову новизну,

оскільки вперше в українській філософській традиції проводиться цей порівняльний аналіз двох філософських систем, що дозволяє виявити як схожі, так і принципово відмінні погляди та напрямки. Тому дослідження актуальне в контексті сучасних екологічних філософських дискусій, наприклад, щодо кризи антропоцентризму та переходу до екоцентричного світогляду, спонукає до того, щоб дати нашим молодим ученим запал підняти рівень та настрій для подальшої роботи в тому числі в горизонті діяльності молодшої філософської еліти України, щоб постати перед Європейською світовою спільнотою, підняти і показати новий рівень філософського осмислення дійсності української академічно-філософської елітою англійською мовою або мовами інших Європейських країн. У цьому є негайна потреба сьогодні. Наша діяльність вимагає виходу за межі, у метафізичну дійсність, переходу з українських дослідницьких терен на інший рівень спільноти, спілкування і тому кажучи в цьому моменті, я можу сказати про філософський діалог, який відбувається, зокрема, на нашому засіданні – австралійська філософиня Ф.Метьюз, Дж.Берклі англієць за національністю, але народився в Ірландії, а дисертантка Тихонова Анастасія Миколаївна репрезентує молоду українську поросль учених філософів. Науковий керівник дисертантки сьогодні мешкає в Ірландії. Тому для мене це дуже символічно. Ще хотілося б сказати, що в сучасній філософії ця проблематика як нова ставить нові питання, можливий діалог між класичними епістемологічними концепціями та сучасними екологічно орієнтованими підходами. Тому такий неочікуваний зв'язок між Ф.Метьюз та Дж.Берклі вельми цікавий і потребує подальшого осмислення. Тому я хочу сказати, що зробила кілька зауважень дискусійного рівня, і це ніяк не впливає на якість та серйозний науковий потенціал, який розкриває дослідниця.

Дякую!

Д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії О कोरोков В.Б.

Вказав на актуальність теми дослідження. Зазначив, що мета, завдання, об'єкт та предмет відповідають запропонованій темі дослідження, новизна достатньо обґрунтована значною кількістю використаних джерел. У якості зауваження вказав на складність поєднання ідеалістичної концепції Дж.Берклі і сучасної біоетичної концепції Ф.Метьюз.

ВИСНОВОК

1. Актуальність теми дисертації.

Полягає у філософському дослідженні мало відомих в Україні концептів Ф. Метьюз, а також у новому прочитанні думок класика філософії Дж. Берклі у контексті сучасної філософської проблематики.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої Ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, протокол № 5 від 21.11.2021 р. «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф.Метьюз». Науковим керівником призначено д.філос.н., проф. Кулика О.В.

Зв'язок теми з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна

робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара «Історико-філософські та соціокультурні трансформації цілісності суспільства у контексті антропологічної кризи сучасного глобального світу» № держреєстрації 0122U001333 (2022-2024 рр.).

Особистий внесок автора. Дисертація є особистою науковою працею, яку виконано автором протягом 2021-2025 рр. Постановка і вирішення комплексу завдань даного дисертаційного дослідження, публікація та апробація його результатів здійснена автором самостійно, без співавторів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації. Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації, відповідають вимогам до подібного виду досліджень і базуються на узагальненні широкого охоплення наукової літератури та достатнього обсягу аналітичних даних отриманих в ході виконання науково-дослідних робіт. Достовірність результатів дисертаційної роботи підтверджена їх апробаціями на науково-комунікативних заходах, у тому числі на міжнародних науково-практичних конференціях. Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується завдяки комплексного використання в дисертаційній роботі теоретичних, емпіричних та статистичних методів наукових досліджень, які відповідають визначенням меті та завданням. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечені структурно-логічною схемою дослідження відповідно до поставленої мети. Також, слід відзначити, відповідність предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності 033 «Філософія».

Наукова новизна отриманих результатів.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та подаються на захист, є такі:

1. *Вперше* за допомогою компаративного методу встановлено, що принципи пізнання Дж. Берклі та Ф. Метьюз поєднуються в концептуальних аспектах апофатичної теології, як наслідок аналізу категорій «ніщо» чи «небуття», «суб'єктивність».

2. *Вперше* виявлено відсутність ознак okazіоналізму у вченні Ф. Метьюз, що відрізняє її філософську позицію від теорій Дж. Берклі. Аргументовано, що світ для Ф. Метьюз не є «*tabula rasa*» — чистим об'єктом, чистим станом свідомості, оскільки він здатний до самоприсутності та самопанування, а отже, не може бути нескінченно відкритим для людського розуму. Показано, що Ф. Метьюз розуміє реальність як місце зустрічі сутностей, які є самодостатніми за своїм змістом, але можуть мати як коеволюційний, так і деструктивний вплив одна на одну.

3. *Вперше* аргументовано, що у філософських позиціях Дж. Берклі та Ф. Метьюз існує щонайменше 5 основних домінант або особливостей характеристик станів свідомості. По-перше, природа естетичного чуттєвого досвіду в онтопоетичному контексті через рефлексію аксіологічних образів набуває істотно різних способів сприйняття, в яких ми отримуємо істотно

відмінні уявлення. По-друге, важливу роль відіграє змінений стан свідомості, який у сучасній психології називають «афектом», при якому справжня емоція змінюється за законом самозбереження. По-третє, в працях Дж. Берклі та Ф. Метьюз набув психологічного значення стан самосвідомості, який виявляється в процесі апперцепції. По-четверте, на естетичному рівні сприйняття, у філософських позиціях Ф. Метьюз та Дж. Берклі, розкривається такий феномен, як «сакральна свідомість» – ієрофанія між антропоцентричними та екоцентричними позиціями. По-п'яте, феномен свідомості в дослідженнях Дж. Берклі та Ф. Метьюз складається з багатьох потоків, не всі з яких представлені на когнітивному рівні.

4. *Уточнено* розуміння Дж. Берклі та Ф. Метьюз феномену ієрофанії в сакральному значенні повсякденності. Показано, що згідно з Ф. Метьюз, ієрофанія розкривається з точки зору суб'єктивного феноменологічного природного та культурного простору, будучи основою етичних та екологічних поглядів даної філософії. Аргументовано, що в поглядах Дж. Берклі ієрофанія окреслена як єдність буття людини із духовним Божественним простором, через який виявляє себе природна естетика у сутності самої людини.

5. *Уточнено* зміст поняття «мисляча субстанція» у працях Дж. Берклі та Ф. Метьюз в рамках холістичного підходу до природи буття, продемонструвавши відмінність учень даних мислителів. Як було показано, з точки зору Дж. Берклі, мисляча субстанція є творчим божественним джерелом, яке реалізує себе через ідеї у розумі людини через духів та багатовимірність чуттєвих модусів (через людину мисляча субстанція мислить саму себе, а людина мислить мислячу субстанцію у самозверненому колообігу мислення). Натомість, з точки зору Ф. Метьюз, мисляча субстанція не є єдиним джерелом мислення, будучи представленою у вигляді значної кількості кластерів, які, хоча і замкнені у власному світі, але є пов'язаними один з одним й можуть діяти як конструктивно так і деструктивно. Аргументовано, що Ф. Метьюз досліджує мислення людини з точки зору антропоцентризму, а також як екологічне мислення у «Екологічному Я» по відношенню до окремої природної дійсності, яка мислить сама себе.

6. *Дістала подальшого розвитку* теоретична позиція щодо того, що феномен цілісності біосфери, про який пише Ф. Метьюз, в контексті ідей Дж. Берклі виступає як метафізична структура, сформована через сприйняття реципієнта та його досвід.

7. *Дістала подальшого розвитку* аргументація того, що однією з причин розбіжностей у філософських поглядах Ф. Метьюз та Дж. Берклі є те, що австралійська філософія є прихильницею політеїстичної філософсько-релігійної позиції, а Дж. Берклі стоїть на позиціях християнського релігійно-філософського світогляду.

Практичне значення отриманих результатів дослідження.

Результати даного дисертаційного дослідження можуть бути використані для вдосконалення таких курсів, як «Онтологія», «Екологічна етика», «Історія філософії» тощо. Існує потенційна можливість введення таких предметів, як «Глибинна екологія» та «Панпсихізм» до навчальних програм навчальних

закладів України. Ці інновації можуть значно посилити екологічну свідомість студентів та сприяти формуванню гармонійних стосунків між людиною та навколишнім світом.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях та особистий внесок у них автора.

За результатами досліджень, що були отримані в дисертаційній праці, було опубліковано 8 наукових робіт. З них 4 статті у фахових періодичних виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні країни Євросоюзу за галуззю дослідження. Інші праці – це опубліковані матеріали конференцій.

Апробація результатів дослідження була здійснена в доповідях на 3 міжнародних наукових конференціях.

Публікації Тихонової А. М. відповідають вимогам пп. 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами).

Список робіт, опублікованих за темою дисертації:

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Тихонова, А. (2022). Екзистенціальні положення філософії Ф.Метьюз та Дж. Берклі. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. Вип.43. С. 183-188. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.23>

2. Тихонова, А. (2023). «Екологічне Я» як наслідок сонячної активності у філософії Дж. Берклі та Ф. Метьюз. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. Вип. 50. С. 107-113. <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.50.14>

3.Тихонова, А. (2023). Аксіологічне небуття поза межами онтологічної інерції в контексті філософії Ф.Метьюз та Дж.Берклі. *Науковий журнал «Філософія та політологія в контексті сучасної культури»*. Т. 15, No 2. С. 40-48. <https://doi.org/10.15421/352341>

4.Тихонова, А. (2024). «Шлях єдиного і багатьох у філософських інтерпретаціях Ф.Метьюз та Дж. Берклі». *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. Вип. 55. С. 216-224. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.26>

Публікація у періодичному науковому виданні країни ЄС :

5.Tykhonova, A.(2024). G. Berkeley& F. Mathews “Logos”ontology. *Academia Polonica – Scientific Journal of Polonia University*. Vol. 65. № 4. P.247-254. <https://doi.org/10.23856/6528>

Додаткові праці

1.Тихонова, А.(2024). Феномен «самоприсутності» у дослідженнях Ф. Метьюз та Дж. Берклі з точки зору благополуччя особистості. *Тези доповідей III Міжнародної наукової-практичної конференції: «Вектори соціальної,*

організаційної та економічної психології» (Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 23 лютого). С.305.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/7da6cdebef07e19b53cea263ec7c2dad.pdf>

2. Tykhonova, A.(2022).The Ethics of wild nature in the context of F.Mathews&G.Berkeleyphilosophy. Щорічний науковий збірник міжнародної конференції VIII з україністики «Діалог мов – Діалог культур. Україна і світ» - «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht». Інститут слов'янської філології Університету Людвіга Максиміліана. (Мюнхен, Німеччина. 03.-06. November) с.295.

https://epub.ub.uni-muenchen.de/108389/1/Dialog_der_Sprachen_XIII_2022.pdf

3.Тихонова, А.(2022).Сутність “Екологічного я” у поглядах Ф.Метьюз та Дж. Берклі: стаття та доповідь. Наукове видання: Сучасний стан і перспективи розвитку біо й агроценозів в умовах постійного техногенного забруднення. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. 27.10. -28.10. 2022), с.172.

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Тихонової А. М. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспіранткою кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара дисертація Тихонової Анастасії Миколаївни на тему «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі гуманітарних наук. Дисертація, у цілому, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022р. (в редакції 01.01.2024р.) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 033 Філософія.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Тихонової Анастасії Миколаївни на тему «Сутність принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз» до захисту в разовій спеціалізованій вчентій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 033 Філософія.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 033 Філософія Тихонової Анастасії Миколаївни у такому складі:

№ з /п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1.	Окороков Віктор Брониславович (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, завідувач кафедри філософії	Доктор філософських наук, 09.00.05 – історія філософії, 2003 р., Україна	Професор кафедри філософії, 2005 р., Україна	1. Okorokov V. (2024). To the origins of the true existence of Western thinking: Martin Heidegger and the Ghosts of the European Mind. <i>Philosophy & Cosmology</i>. Т.33. С.183-205. (Web of Science) https://doi.org/10.29202/phil-cosm/33/9 https://ispcjournal.org/journals/2024/33/Philosophy&Cosmology_vol_33_Okorokov.pdf 2. Okorokov, V.B. (2022). On the purity of European consciousness in the existential anthropology of early M.Heidegger. <i>Anthropological Measurements of Philosophical Research</i>, №21. С.137-150. (Web of science) https://doi.org/10.15802/ampr.v0i21.260495 https://ampr.ust.edu.ua/article/view/260495/256953 3. Окороков В.Б. (2024) Мислення про суще-буття у вченнях давньогрецьких мудреців і давньоіндійських ріші (в інтерпретації сучасних європейських і індійських філософів: Мартін Гайдеггер і Шрі Ауробіндо Гхош). <i>Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences</i>. Т.7. Вип.1. С.58-70. (фахове видання категорії Б) https://doi.org/10.15421/342416 https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1175/1600 4. Окороков В.Б. (2023). Західноєвропейське мислення: Гайдеггерівський поворот як деструкція (рух до джерел) або пошук нового (іншого) початку (виміру) мислення. <i>Грані. Том</i>

					26 №4. C142-148. https://doi.org/10.15421/172389 https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1930 https://doi.org/10.15421/172389
2.	Палагута Вадим Іванович (опонент)	Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка», Міністерство освіти і науки України, професор кафедри філософії і педагогіки	Доктор філософських наук, 09.00.03 - соціальна філософія та філософія історії, 2010 р., Україна	Професор кафедри філософії, 2011р., Україна	1. Palahuta, V.I; Blikhar, Kashchuk, M. (2024). The Social Subject in the Context of Modern Concepts of the Other. Beytulhikme-An International Journal of Philosophy. Vol.14. Issue3. P.793-813 (Web of Science) http://dx.doi.org/10.29228/beytulhikme.75050 https://beytulhikme.org/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=75050 2. Палагута В. (2023). Проблема Іншого в сучасному соціально-гуманітарному пізнанні (Частина перша). HUMANITIES STUDIES: Збірник наукових праць. Вип. 16 (93). С.44-53. https://doi.org/10.32782/hst-2023-16-93-05 http://humstudies.com.ua/article/view/288979/282592 3.Палагута В.І. (2023). Трансформація суб'єктності сучасного індивіда за умов цифровізації суспільства. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія Філософія. Педагогіка. № 2(5). С.19-23. https://doi.org/10.54891/2786-7013-2023-2-4 https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp/article/view/128/121 4. Палагута В.І. (2024). Ідентичність сучасного індивіда в контексті соціально-філософського аналізу. Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences. Т.7(1). С. 97-105. https://doi.org/10.15421/342420 https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1179

3.	Секундант Сергій Григорович (опонент)	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри філософії	Доктор філософських наук, 09.00.05 - історія філософії 2015 р., Україна	Професор кафедри філософії, 2019 р., Україна	1. Секундант С.Г. (2021). Вольф і еkleктицизм: від поняття відкритої системи до систематичного інтелекту. <i>Sententiae</i>. Т.40. Вип.2. С. 6-29. (Scopus) https://doi.org/10.31649/sent40.02.006 https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35445/578-Текст%20статті-721-1-10-20210815.pdf?sequence=1&isAllowed=y 2. Секундант С.Г. (2022). Ежен Дюпреель і Хаїм Перельман: нормативно-критичні засади «риторичного повороту в сучасній» філософії. Ч.1. <i>Sententiae</i>. Т.41. Вип.2. С.61-93. (Scopus) https://doi.org/10.31649/sent41.02.066 https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/628/533 3. Sekundunt S.G., Rodriges M.S. (2024). Johann Nikolaus Tetens' Critical Foundations of the First Project for the Reform of Metaphysics. <i>Sententiae</i>. Т.43. Вип.3. С.99-112. (Scopus) https://doi.org/10.31649/sent43.03.099 https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/1076 4. Секундант С.Г. (2021). Ляйбніц і Вольф: Критичні засади ідеї наукової революції в філософії. <i>Sententiae</i>. Т.40. Вип.1. С. 44-66. (Scopus) https://doi.org/10.31649/sent40.01.044 https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/558/462
----	---	--	--	---	--

4.	Бродецька Юлія Юріївна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри філософії	Доктор філософських наук, 09.00.03 - соціальна філософія та філософія історії, 2018 р., Україна	Доцент кафедри соціології та політології, 2007 р., Україна	1. Бродецька Ю.Ю. (2020). Метафізична природа знань: світло, що просвітлює. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». Вип. 63. С. 218-225. (фахове видання категорії Б) https://doi.org/10.26565/2226-0994-2020-63-23 https://periodicals.karazin.ua/philosophy/article/view/16631 2. Бродецька Ю.Ю. (2022). Квінтесенція людської душі. Монографія, Дніпро: Акцент ПП, 210 с. (16 др.арк) http://lib.dnu.dp.ua/rep/ps/knygy/avtor/Kvintesenciya_lyudskoy_dushi.pdf 3. Бродецька Ю. (2023). Метаморфози сучасної філософії. Ч.1 Мова буття. Монографія. Дніпро: ЛІРА, 248 с. (16 др.арк.) https://www.researchgate.net/publication/374698141_METAMORFOZI_SUCASNOI_FILOSOFII_Castina_I_MOVA_BUTTA 4. Бродецька Ю.Ю. (2024). Метаморфози сучасної філософії. Ч.1І. Порядок буття. Монографія. Дніпро: ЛІРА, 288 с. (18 др.арк) http://lib.dnu.dp.ua/rep/ps/knygy/avtor/Metamorfozy_suchasnoyi_filosofiyi_ch_2.pdf
5.	Данканіч Римма Іванівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри філософії	Кандидат філософських наук, 09.00.05 – історія філософії, 26.09.2012 р., Україна	Доцент кафедри філософії, 2015 р., Україна	1. Данканіч Р.І. (2021). Картезіанський принцип абсолютної аподиктичності в феноменології Е.Гуссерля і герменевтиці Г.Гадамера. Перспективи. Соціально-політичний журнал №4. С. 4-10. https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2021.4.1 http://perspektyvy.pdpu.od.ua/4_2021/1.pdf 2. Данканіч Р.І. (2022). Криза раціонального мислення в західноєвропейській філософії. Актуальні проблеми філософії

				та соціології. №36. С. 35-40. https://doi.org/10.32837/apfs.v0i36.1108 http://apfs.nuoua.od.ua/archive/36_2022/6.pdf 3. Данканіч Р.І. (2023). Універсальний зміст західноєвропейського раціоналізму в інтерпретації Ю.Габермаса. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». Вип.47. С. 26-43. https://doi.org/10.24919/2522-4700.47.2 https://filos.dspu.in.ua/index.php/main/article/view/47/44 4. Данканіч Р.І. (2024). Культурно філософські засади кризи класичного мислення у тлумаченні Г.Гадамера. Культурологічний альманах: Вип. 4. С.186-195. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.21 https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/489
--	--	--	--	--

Результати відкритого голосування:

«За» - 18 ,

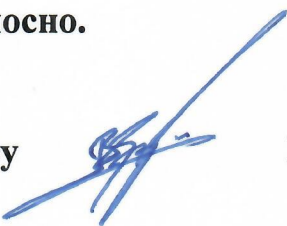
«Проти» - немає,

«Утримались» - немає.

Рішення прийнято одноголосно.

Голова

міжкафедрального семінару

Віталій КРИВОШЕЇН

Секретар

Вікторія ВЕРШИНА